

A Pécsi Egyetemi Könyvtár stratégiai terve

Sonnevend Péter

Egy intézmény kétféle helyzetben veheti komolyan a követendő út meghatározásának feladatát. Szerencsésebben akkor, ha tényleges fejlődésre készülhet. A másik – nem csekélyebb mértékben – kényszeres helyzet akkor adódik, ha ellenkező tendenciák veszélyeztetnek: ha a környező világ inkább elvesz, mintsem ad az intézménynek.

A Pécsi Egyetemi Könyvtár (a továbbiakban: PEK) nem először kerül ilyen – kétes, kettős – állapotba. A nagy világválság idején *Fitz József* igazgató a könyvtári költségvetés zuhanásszerű csökkentésekor fogalmazta meg stratégiai tennivalóit. És négy év alatt korszerű könyvtárat gyúrt a heterogén elemekből.

Ma újabb nagy magyar válságot élünk át. Csökken a nemzeti termelés, vajúdnak az értékek, az oktatás és a kultúra a szép és biztató szavak ellenére egyre veszít korábbi relatív presztízséből. A felsőoktatás 1990 után komolyan reménykedett, volt is két-három ígéretes év. Most még körül sem kell nézni: mindenünnen főként a hiányról és lepusztulásról érkeznek üzenetek.

Nagyon objektíven: tíz év alatt legalább másfélszeresre nőtt a hallgatói létszám, legalább 15-20%-kal csökkent az egyetemi könyvtárosok száma, legalább felére csökkent reálértékben a gyarapítási keret.

Mégis, ennek ellenére, vagy éppen ezért: e sorok írója azt gondolja, hogy most kell újrafogalmazni céljainkat, most kell világosabb, minden korábbinál célratörőbb prioritásokat megállapítani. Most kell minden eddiginél rugalmasabban bánni minden erőforrással. Most lenne jó igazán elhithető, hogy az egyetemi, s nem csak az egyetemi könyvtár, mily sokra képes. Egy nálunk is keservesebb helyzetű ország: Oroszország egyik tudósa vélekedett a közelmúltban úgy, hogy még az egyetemek tönkremenetele esetén is menthető az értelmiség képzése, ha működnek a nagy egyetemi könyvtárak. Ennyire itt, nálunk, nem drámai a helyzet. Drámai ellenben: ha más irányban kezdünk összehasonlítani. Olyan országok olyan egyetemi könyvtáraival, melyek elismert színvonalon tevékenykednek.

1994 tavasza óta harmadízben fogalmazzuk meg törekvéseinket. Most, harmadszorra, már a Janus Pannonius Tudományegyetem átfogó stra-

tégiájának ismeretében. Erről röviden annyit, hogy a pécsi egyetem az ország három legjelentősebb egyeteme közé kíván kerülni. E hihetetlenül ambíciózus cél nyilvánvalóvá teszi számunkra, hogy a PEK színvonalának emelése nélkülözhetetlen feltétel az egyetem előrelépéséhez.

A stratégiai tervezés külön tudomány: manapság a könyvtári alkalmazás is egyre inkább tért hódít. *P. Brophy* tanulmánya a küldetésnyilatkozat és a stratégiai tervezés közötti összefüggést vázolja. A PEK verzióját a következőkben foglaltuk össze a „nyilazott” elemekhez kapcsolódóan (visszapillantás, küldetés stb.)

- küldetés
- stratégiai célok
- középtávú feladatok
- operatív tennivalók
- akciók
- az eredmények értékelése
- visszatekintés

A helyzet: adottságok, tendenciák

A pécsi egyetem költségvetésében a *könyvtár részese* fokozatosan csökken: az egy-két év előtti 4%-os szintről a 3% felé zsugorodik. Az egyesült államokbeli College Library Standard Committee 1986-os normatívája 6%-os részese-dést írt elő. Ismereteink szerint a nyugat-európai felsőoktatási intézményeknél 5% körüli az arány. A gyarapítási keret az elmúlt három évben forintban annyival nőtt, amennyi a külföldi folyóiratok előfizetése terén a forintleértékelésből adódó veszteségeinket kompenzálta úgy-ahogy. De kellene venni belföldieket is, nem beszélve a könyvekről, a CD-ROM-okról...

A PEK *bértömege* 1995-ben közel 10%-kal csökkent, ezt megelőzte már a 13. havi fizetés „kigazdálkodása” (minusz 7-8%), 1996 júniusáig elvontak 1-1,5%-ot. Három év alatt együttesen ez kitesz 20%-ot. A létszám most a hat karú egyetem, a jelenleg hat egységben működő PEK keretében 95 fő (teljes munkaidőre átszámolva és három éjjeliórrel, négy ruhatárossal, öt takarítóval stb.): könyvtárosi munkakörben nem egészen nyolcvan fő tevékenykedik.

A könyvtár csökkenő dologi keretéből 90%-nyit tesz ki a gyarapítási keret, amely egy hallgatóra számítva így is csak 4 ezer Ft körül mo-

zog. Fejlesztési forrásaink csekélyek: két és fél év alatt nem egészen egy millió forintot sikerült „összepakálnunk”, s évente közel fél millió s a bevételünk (késedelmi díj stb.). A közel 10 ezer hallgatóra összesen rendelkezünk 330 *olvasói hellyel*, ebből a központi könyvtáré 110. Épületeink, beleértve a félszuterén elhelyezésű jogi és közgazdasági kari könyvtárakat is, összesen nem tesznek ki többet 5 ezer m²-nél. Ismert a nemzetközi norma: egy hallgatóra kb. 1,5 m², minden 10-ik társadalom- és humán tudományi hallgatóra jusson egy olvasói hely. Jól hangzik. Az országos felmérés szerint Pécsen 10-12 ezer m² könyvtári tér hiányzik. Ez nagy pénzt igényelne: most épp ennyiből (1,5 milliárd) kezdődik a Thália Színház felújítása a fővárosban. De hát az anekdota szerint Pécs már Klebelsberg miniszter úrral sem tudott megegyezni... (...nem jelölték, illetve nem választották meg képviselőnek, ellettben Szegeddel...).

A PEK állománynagysága alapján az ország első tíz könyvtára közé tartozik (millión felüli kötetével). A Dunántúlon mindenestre a legnagyobb. Szeretnénk ezt is – főleg felelősségvállalással – tudatosítani.

Az éves gyarapodás jelentős részben a köteles példányokból és a külföldi ajándékokból tevődik ki. A gyarapodás nagyságrendje még így is csak az állományhoz mért 1,5%-ban fejezhető ki, miközben az NSZK egyetemi könyvtárai hasonló állománynagysággal 3-4% közötti gyarapítást érnek el. Folyóiratgyarapodásunk címek vonatkozásában 1600-1800 közti, a német átlag harmada. Ráadásul a mi választékunk kétharmada belföldi, a vétel útján beszerzett külföldi szaklapok száma 650-re csökkent, melyet pár tucat ajándék, illetve csere révén érkező egészíti ki. A csere azért is elég jelentéktelen, mert az egyetem kevés világnyelven olvasható művet jelent meg. A nagyobb hazai egyetemi könyvtári gyarapítási keretek 50-100-150 milliós nagyságrendűek, a miénk 40 millió.

A *számítógépesítés* 1989-ben kezdődött. Kiépültek a helyi hálózatok, helyi erővel katalógizáló programot dolgoztak ki, szerver, CD-ROM-torony került a könyvtárba (ma már kettő van belőlük, együtt 20 lemezt futtatnak párhuzamosan), a visszakeresést BRS rendszer biztosítja (teljes szövegből keresve). Több, jól használható adatbázist (pl. a Kongresszusi Könyvtár gépi katalógusát stb.) szereztünk be, kiépült a városi és országos összeköttetést biztosító üvegszál

kábelhálózat. Eddig a gépesítésre mintegy 35 milliót költöttünk, de nagyon érezzük a hiányát egy korszerű integrált könyvtári programnak. Ennek megszerzésére irányuló pályázataink az utóbbi 30 hónapban rendre eredménytelenek voltak. Mára szinte „unikummá” lettünk a nagyobb hazai felsőoktatási könyvtárak sorában ezen hiányunkkal...

A PEK gépi katalógusában közel ötvenezer mű leírása található meg. Újabban hozzáláttunk az OSZK CD-ROM-ja alapján az 1990 előtti állomány gépi kezeléséhez. Közel *tizenötezer* beiratkozott *olvasó* használja gyűjteményeinket és szolgáltatásainkat. Az egyetemi hallgatók alkotják a legnagyobb hányadát olvasóinknak, őket követik a városi értelmiség képviselői, majd az egyetemi oktatók (ők jobban kedvelik a tanszéki gyűjteményeket). Minthogy nincs még minden részkönyvtárunkat átfogó gépi katalógus, az olvasónak sok idejébe kerül, míg megtalálja a számára fontos művet. Második éve csinálunk a POTE könyvtárával, a Megyei Könyvtárral és a Regionális Kutató Központ Könyvtárával közös folyóirat-lelőhelyjegyzéket (1700 kül- és 1200 belföldi lap a választék, miközben a külföldiek körében csupán három százaléknál mutatható ki többségedény).

A PEK küldetése

A Könyvtár az egész egyetemen folyó oktatás, tanulás és kutatás támogatását tartja alapvető küldetésének; s ennek keretében könyvtári anyagokkal (dokumentumokkal) és információkkal látja el a használók különböző rétegeit, differenciáltan fejleszti gyűjteményeit és szolgáltatásait, továbbá a használók segítségére siet a gyűjtemény és szolgáltatások eredményes igénybevétele érdekében. Az országos köteles példányokból való részesedéssel és minden adottságával vállalja a Dunántúl legnagyobb könyvtári gyűjteményére háruló általános tudományos könyvtári feladatokat.

Stratégiai célok

Küldetése teljesítése érdekében a PEK a következő célkitűzéseknek tesz eleget:

- ♦ gyűjteményét és szolgáltatásait a létező és formálódó szükségletek és igények szem előtt tartásával alakítja,
- ♦ a lehető legszélesebben megvalósítja a tudományos információkhoz való hozzáférést, függetlenül azok formai és idő- vagy térbeni megjelenésétől,
- ♦ segíti a használókat a hagyományos és újabb információgyűjtési módszerek elsajátításában és a gyűjtemény maximális hasznosításában,
- ♦ minden tekintetben felhasználóbarát és tanulásra-kutatásra ösztönző környezetet biztosít olvasóinak,
- ♦ szolgáltatásait az egyetemi használóknak alapvetően ingyenesen biztosítja, ugyanakkor az információhasználat egyéni formáinál a térítés elvét érvényesíti,
- ♦ minden vonatkozásban hatékony, magas színvonalú könyvtári-információs szolgáltatást szervez, s gondoskodik a folyamatos továbbfejlesztésről, a technikai-technológiai megújulásról és a munkatársak ilyen irányú motiválásáról.

A könyvtár jövőbeni fejlesztésében a legnagyobb dilemma: miként lehet huzamosan és arányosan fejleszteni a saját gyűjteményt, elhelyezést, olvasói férőhelyet s egyidejűleg jelentősen erősíteni a külső forrásokhoz való hozzáférést. A mai nemzetközi szakirodalom azt sugallja, hogy a saját gyűjtemény fejlesztése nélkülözhetetlen a kurrens dokumentumok és információk rendelkezésre bocsátásában, míg a hiányok, avagy a régebbi dokumentumok iránti érdeklődés terén jól kamatoztathatók a külső kapcsolatok.

Középtávú feladatok

1. Gyűjtemény és elhelyezés

Az egyre növekvő pécsi egyetem előbb-utóbb napirendre tűzi egy korszerű, kellő léptékű nagy egyetemi könyvtárárpület létrehozását. Kívánatos ennek olyan helyet találni a város előterében, ahol lehetőleg minél több kar közelében – és érdekében – tevékenykedhet. Erre legjobb eséllyel a POTE és a JPTE Természettudományi-Bölcsészettudományi Karai közti terület pályázhat. Az új könyvtárárpület érje el a 10 ezer m²-es nagyságrendet, legyen teljesen automatizált és szabadpolcos (kb. 500 ezer kötetig, 1000-1500 olvasói

helyig). Feltételezve, hogy a mai helyen marad a jogi és közgazdaságtudományi kar, ott közös kari könyvtárral kellene az épületet bővíteni: 1500-2000 m²-en legalább 300 olvasói hellyel, szintén döntően szabadpolcos struktúrával.

A központi könyvtár olvasói és raktárterében is lehet változást tervezni: megfelelő funkcionális biztosítással, lopásgátló rendszerrel és az egyik raktártér megnyitásával 30-50 új hely lenne nyerhető.

Nem kellően megoldott a műszaki kar, sőt az orvosegyetemi könyvtár helyzete sem. Ezek továbblépése, jobb elhelyezése is feladatunk lehet. Ami átmenetileg segíthetne rajtunk, de az egész pécsi egyetemi könyvtári elhelyezésen is, az egy összegyűjtési (regionális?) tároló könyvtár létrehozása.

A gyűjtemény nem csupán gyarapítást és elhelyezést: de megőrzést is igényel. Egyrészt természetes feladatunk az elmúlt évtizedek elavult, vagy már feleslegesen nagyobb példányszámú anyagából határozott selejtezést végrehajtani, másrészt óvnunk kell az egyedi, archivális állományegységeket, különös tekintettel a Klimó püspök alapította, s 1774-ben nyilvános könyvtárrá tett gyűjteményre. A Klimó-gyűjtemény esetében a restaurálás tervének kidolgozása, majd folyamatos megvalósításának minden öröme hárul ránk.

Ma 40 millióért gyarapítunk. Mai értéken ennek háromszorosa lenne (minimálisan) indokolt. A diákonkénti 30-40 dollárról a legalább száz dolláros küszöbire lenne jó felvergődni – különben egészében kérdéses a pécsi egyetem jövőbeni jelentősége.

Feltárás, gépi katalógus, elektronikus világkönyvtár

Egyelőre autonóm könyvtár vagyunk, sőt autonóm könyvtárak, jelenleg ugyanis a PEK hat egységéből négy helyen folyik önálló feldolgozás. Ezen az állapoton egy éven belül túl kell lépnünk, ha lehet, akkor egy integrált számítógépes rendszer birtokában, ha az nincs, akkor pedig anélkül. Jövőbeni feladataink ugyanis csak tovább növekszenek, ha hagyjuk a széttagoltságot, s előbb-utóbb úgyis közös adatbázisba kell vinnünk a jövő számára fontos állományt.

Az 1996-os év elején két munkaerővel elindult az MNB 1976-1991-es CD-ROM-jával a retrokonverzió. Megkezdjük egy nagyobb kari FEFA-beszerés közös adatbázisba vitelével az összegyűjtési gépi katalógus felé „menetelést”. Az év második felében tovább bővítjük vállalkozásunkat. Ősztől szeretnénk egyelőre a BTK-TTK Kari Könyvtár teljes kurrens gyarapodását is az egységes feldolgozásba bevonni. Ez szervezeti és személyi követelményekkel is jár, tehát mindent különösen alaposan indokolt mérlegelni.

A mai házi „barkácsolt” katalogizáló rendszer nem képes letöltésre, így jóllehet beszerezzük a kurrens, kétheti MNB lemezeket is, ennek teljes előnyét még nem élvezhetjük (háttérként annál inkább hasznos a feldolgozók számára, – mikor időben nem járunk az MNB előtt).

Ilyen információs segédlet más oldalról a Kongresszusi Könyvtár CD-ROM-ja is a maga közel 5 millió leírásával. Nemrégiben hozzáférést kaptunk a Deutsches Bibliotheksinstitut adatbázisaihoz, s tervezzük több más bibliográfiai adatbázis beszerzését is. Ha meglesz az integrált rendszer, elgondolkodhatunk azon, milyen irányban fejlesszük a feldolgozási technológiát. Ha elég gyors a kurrens MNB, ha a külföldi beszerzés nem előzi meg az LC és más világkönyvtár adatbázisait, akkor a katalogizálás java átvétellel megoldhatónak látszik. Kényesebb kérdés a tárgyi feldolgozás. Könyvtárainkban a szakozás mellett tárgyszavazunk is, meglehetősen kicsit változó minőséggel, hisz szabad tárgyszavakkal élünk. Az országos, általános tárgyszórendszer munkálata – gondolata – tekintetében kissé szkeptikus vagyok, mivel egyrészt nagyon nagy vállalkozás, másrészt a nagykönyvtárak és első helyen az OSZK harmonikus együttműködése nélkülözhetetlen feltétel. (A legnagyobb kérdés: ha lenne általános tárgyszójegyzék, használná-e a nemzeti könyvtár a kurrens könyvfeldolgozásban? Ha nem, akkor miért a nagy munka?) A magunk portájára visszatérve, az kockáztható meg, hogy a saját feldolgozás inkább lesz tartalmi feltárás, s ez maga után vonhatja a feldolgozói csapat alakulását egyfajta „szakreferenci” irányba.

Minél nagyobb erővel folytatnunk kell a retrospektív feldolgozást, adatbázisba vitelt, hisz mi sem kétségesebb, mint jó szoftverrel félig üres adatbázist „pengetni”. Ebből következik, hogy mi minden ilyen megoldásra, az osztott katalogizá-

lás bármely változatára vevők vagyunk, minthogy létérdeüknek tartjuk a gyors előrejutást.

Évforduló közeledik: 1999-ben 225 éves lesz a *Klimo Könyvtár*. Addigra szép, modern katalógust szeretnénk letenni az asztalra, s az elektronikus világ hálózatába. A munka elején tartunk a gépi rögzítést tekintve, míg a mai igényű feltárási leírás a befejezéshez közeledik. Két-három kemény év áll előttünk. Úgy gondoljuk, a feladat megoldható, s ezért meg is kell oldanunk.

Az egyetem minden nagyobb tudományegysége számára szeretnénk megfelelő adatbázist nyújtani. Amit lehet ingyen, amit pénzért lehet csak, azt úgy. A bécsi egyetemi könyvtár 120 kurrens adatbázisra fizet elő, ebből közel száz egy nagy winchesterre telepítve, az egyetemi hálózaton pillanatok alatt lekérdezhető. Mi is így szeretnénk tenni dolgunkat.

Technológia és szervezeti modernizáció

A legfőbb vágy és egyben tennivaló a mi céljainknak megfelelő integrált szoftver megszerzése. Erre vannak újabban is biztató jelek (egyetemi integrációk segítése világbanki hitel révén). Pár éve még bíztunk egyetemi könyvtáros körökben az átfogó világbanki finanszírozásban, – most realistábban figyeljük az újabb fejleményeket. Addig is a kis lépések politikája marad: ha egy kis bevételünk van, ha egy kis megtakarításunk, máris veszünk pár gépet vagy adatbázist. Így persze nehéz lesz elérni azt a telítettséget, amelyet például a német normatíva ír elő: legalább minden száz hallgatóra jusson egy lekérdező számítógépes munkaállomás. E norma ötödét, ha tudjuk ma teljesíteni... Amennyiben belátható időn belül 10 ezer hallgatóval számolhatunk, akkor kereken 100 gép szükséges, kizárólag erre a célra.

A munkatársak körében is messzi vagyunk még a kívánatos gépi ellátottságtól. Addig jó lenne tudásban előrejutni, igyekszünk is továbbképzéseinkkel, csak a rendkívül feszített létszámhelyzet nem egészen engedi a kibontakozást. Ha a munkatárs igazán motivált a gépesítés nyújtotta többlet megismerésére és kiaknázására, akkor azért van esély. Ilyen munkatársak „térhódítása” lehet egyik legfontosabb feladatunk. Gondolati játékként: ha egy életunt munkatársra jutna két

gép, vagy két érdeklődőre csak egy: „Te mit választanál...?”

Sokat lehet manapság hallani és tanulni a humán erőforrások ésszerű kezeléséről. Biztos vagyok benne, hogy itt van a legnagyobb esély és veszély egyszerre. Esély, ha sikerül a motivációt jó irányba fejleszteni, veszély – ha mégse. Sokáig azon voltam, hogy a korábbi elmosódott osztálykötelezettségek minél világosabbak és egyértelműbbek legyenek. Ma, hogy ebben lépünk valamelyest előre, látom, hogy a merevedő osztálystruktúra zavaró is lehet. Legeleslegjobb az önálló, gondolkodni képes, felelősséget vállaló munkatárs, illetve az ilyenek horizontális „kézfogása”. Egyre távolodva a monohierarchiától, a szubordinációtól. Angol egyetemi könyvtárakról hallani, hogy mind több személyre szóló munka- és felelősségi kört igyekeznek kreálni (pl. a tárgyszavazás felelőse, az egységesített besorolási adatok gondozója stb.).

Hogy mindenkiről a reális értékelés derüljön ki, ahhoz minél előbb munkánk reális értékelése szükséges (TQM módszer stb.). Azután jöhet a minősítés, a konkrét teljesítménymérés és -jutalmazás. Borzasztóan ellaposít a közalkalmazotti besorolás, meg főként az, hogy nincs szinte az éves bértömeg egy százalékát kitevő „szabad” keret sem a tényleges teljesítményjutalmazásra.

Pécsett – be kell vallani – nincs túl sok jól képzett könyvtáros. Ezért mielőbb kívánatos lenne felsőfokú képzést indítani, hisz az egész régióban csak a kaposvári tanítóképző állt ki a porondra (most épp szemeszterenkénti 47 ezer forintos levelező képzésével).

Kooperáció: használóval, könyvtárakkal

Nem lepődnék meg, ha e sorok olvasói közt meglepetést okozna a fenti alcím. Kooperáció a használóval? Igen, minthogy egész intézményünk elsődrendű hivatása a minél inkább „használóbarát” szolgáltatás, állandó kontaktusban kell(ene) lennünk VELE, a mindig elégedetlen, majd mindig mást és másként kívánó könyvtárhasználóval. Oly módon kell bevezetnünk az intézmény adottságaiba, hogy mindent jól értsen, hogy önálló legyen, de ne mások rovására. Ehhez empátia szükséges, közepesnél jobb kommunikációs készség, s az sem árt(ana), ha a modern technika kezünk-keze alá dolgozna. Például

egy „telibe talált” multimédia mutatná be neki a könyvtár kisebb-nagyobb titkait.

A szemléleti készséghez és a korszerű eszközökhöz kapcsolódóan el kell tudnunk fogadtatni, hogy egyes szolgáltatások bizony pénzbe kerülnek. Ennek a technikája és világos értelmezhetősége sem közömbös. Röviden: ha jól a használó keze alá dolgozunk, akkor egységnyi szolgáltatás nekünk kevesebbe kerül (létszám-ban és másban is). Ezzel pedig erőforrást takarítunk meg.

A más könyvtárakkal (és kulturális intézményekkel) való kooperáció máris igen szerteágazó, de a valódi kibontakozásnak még csak az elején tartunk. Fontos a korábbiakban említett szolgáltatások eredményes átvétele (pl. MNB gép formában), a helyi megyei levéltárhoz fűződő restaurálási együttműködés, a megyei és más könyvtárakkal közösen készített folyóirat-lelőhelyjegyzék. Most formálódnak olyan megoldások, mint a 12-14 ezer folyóirat tartalomjegyzékét nyújtó nemzetközi adatbázis közös hasznosítása más jelentős hazai könyvtárakkal.

Gondoltunk továbbá a dél-dunántúli régió könyvtárainak szoros(abb) együttműködésére (gyarapításban, feldolgozásban, számítógépes fejlesztésben, információszolgáltatásban, képzésben-továbbképzésben stb.).

Embrionális állapotban leledzenek nemzetközi kapcsolataink, – legalábbis intézményi szinten. Fő célunk az Európai Unió könyvtári szempontból vezető országaiban (Németország, Nagy-Britannia, Svédország, Dánia stb.) működő hasonló könyvtárakkal való együttműködés megalapozása. Másrészt magunk is keresni fogjuk az olyan világszolgáltatásokhoz való kapcsolódás útját, mint az OCLC.

Az egyetem tudományos köreivel, a Város kutatásban érdekelt személyiségeivel a helyi művelődéstörténeti értékek ápolását vállaljuk. Lett légyen szó *Várkonyi Nándor* életművének megbecsüléséről, vagy az alig ismert *Brüsztle József* – a pécsi egyházmegye „Színnyeije” – emlékének ébresztéséről, a pécs-baranyai értékek kiállításokon és konferenciákon való megjelenítéséről. A PEK értelmiségi fórum: az itt dolgozó több tucat diplomás tevékenysége alig szorítható megszokott keretek közé...

Pé. Pé. Pé.

Lehet-e ma pénzügyileg tervezni? Aligha. A számítások, becslések nem is ezzel a szándékkal készültek. Másrészt mégse lóghat a levegőben egy ekkora könyvtár fejlesztési elképzelése. Sok, nagyon sok múlik rajtunk, a saját erőforrások (négyzetméterek, munkatársaink, kis pénzeink) hatékony felhasználásán. De ebből még nem lesz integrált szoftver és sok egyéb, ami szintén nélkülözhetetlen. Mire is kell pénz az elkövetkező években:

- ♦ nagy könyvtárépületre (1 milliárd?),
- ♦ az átfogó számítógépesítésre (50-70 millió)
- ♦ jelenlegi könyvtári helyeink ésszerű, cél-funkciós átalakítására – olvasói és raktári férőhely nyerése végett stb. (40-50 millió),
- ♦ a gyarapítási keret egyetemi szintre emeléséhez (évi 60-100 millió),
- ♦ a biztonsági, lopásgátló és egyéb, a mai veszélyekkel eredményesen harcoló eszközök beszerzéséhez (15-20 millió),
- ♦ átfogó restaurálási programhoz (évi 5-10 millió),
- ♦ a jogi-közgazdasági kari könyvtár kiépítéséhez (400-500 millió?).

Ez így együtt tűnhet soknak, de bizonyára nem túlzó. Egy megyei kórház vagy egy jó, átlagos színház rekonstrukciójának felel meg ez a nagyságrend. Mondanom sem kell, láttam Kelet-Európában elhasználtabb, kevésbé felszerelt könyvtárat is. De aki szeretne inkább a nyugat-európai mintákhoz kapcsolódni, az talán egyetért velem: egy valódi egyetem, egy hazai élmezőnybe tartó pécsi egyetem könyvtára kaphat ekkora támogatást. Feltételezve, hogy eddigi erőfeszítéseink kellően felhívták a figyelmet értékeinkre és képességeinkre. Mert ha nem, akkor fejlesztési szándékaink – jöllehet a Janus Pannonius Tudományegyetem Szenátusa, fő döntéshozó szer-vünk, ráadta az „áment” – jámbor álmodozás maradnak.

Irodalom

1. 204/1984. (Művelődési Közlöny 14.sz.) MM számú útmutató a felsőoktatási könyvtárak működéséhez.
2. ARL Statistics 1993-1994. A compilation of statistics from the one hundred and nineteen members of the Association of Research Libraries. Comp. and ed. by M. Kyriillidou, K.E. Higgs, K. Stubbs. Washington, ARL, 1995. 100 p.
3. Bibliothek '93. Strukturen – Aufgaben – Positionen. Hrsg. Bundesvereinigung Deutscher Bibliotheksverbände. Berlin - Göttingen, 1994. 182 p. (Egyetemi könyvtárak adatai: 84-99. oldal)
4. BROPHY, Peter: The mission of the academic library. In: British Journal of Academic Librarianship. vol.6. no.3. (1991) p. 136-145.
5. CASSEYRE, Jean-Pierre – GAILLARD, Catherine: Les bibliothèques universitaires. Paris, Presses Universitaires de France, 1992. 126 p. (Que sais-je? 2714)
6. MIQUEL, André: Les bibliothèques universitaires. Rapport au ministre d'État ministre de l'Éducation nationale, de la Jeunesse et des Sports. Paris, La Documentation Française: Collection des rapports officiels. 1989. 80 p.
7. Nagy-Britannia felsőoktatási könyvtárainak felmérése: a Follett-report ismertetése és vitája. In: British Journal of Academic Librarianship, vol.9. no.1-2. (1994/9) tematikus számban.
8. NEAL, James G.: Textbook and Higher Education Libraries (THEL) Program – Hungary. Libraries Subproject – Summary Report (5.1), February 1995. 25 p. (gépirat). Fordítása: Könyvtári Figyelő. 5.(41.) 1995. 3. 422-432.p.
9. Standards for college libraries, 1986. In: College and Research Library News, 1986. p. 189-200.

KÖNYVTÁRI PÓTADÓT vetett ki – helyi népszavazás alapján – Saint Louis városa az 50 000 dollárt meghaladó értékű házak tulajdonosaira. Tíz éven át kell fizetniük az igen csekély, évi 17,10 dollármnyi adót. Ebből többek között a mozgássérültek számára könnyebben hozzáférhetővé teszik mind a központi könyvtárat, mind fiókjait, javítják az idősek otthonának könyvtári ellátását, analfabéta-tanfolyamokat szerveznek. – Röviddel a népszavazás előtt rendezte meg harmadszor a könyvtár az évi „meglepetés-vacsorát”. A közel 200 díszvendég előbb a könyvtár nagytermében állófogadáson vett részt, amelyre a város legjobb csemegésboltjai szállították az enni-innivalót, önköltségi áron. Ezután a város legelegánsabb éttermeibe oszlottak szét, s ott egy-egy olyan meglepetés-menü fogyasztottak, amely valamely irodalmi műben leírt vacsorát elevenített fel; az éttermek is lemondtak a haszonról a könyvtár javára. A könyvtár tiszta bevétele, a szponzorok hozzájárulásával együtt, 19 500 dollár volt
(*Public Library Quarterly*, 1995. 4.sz.)

TARTALOMJEGYZÉK-SZOLGÁLTATÁS JAPÁN FOLYÓIRATOKBÓL az Interneten keresztül – ezt nyújtja a JapanLink, az angol-japán fordítással foglalkozó Interlingua cég vállalkozása. Angol nyelven közlik mintegy 500 japán természettudományi, műszaki, üzleti stb. folyóirat tartalomjegyzékét. – A teljes anyag szolgáltatásán kívül szakosított választékot is nyújtanak bizonyos levelezőcsoportokon keresztül, s a megrendelő által megadott címlista szerint is szolgáltatnak tartalomjegyzékeket elektronikus posta útján. – A tartalomjegyzékek alapján teljes (japán) szövegű cikkeket is szolgáltatnak elektronikus úton, jó esetben már 1-2 nap alatt.

(*J. of Interlibrary Loan, Doc. Delivery and Inf. Supply*, 1995. 1.no.)